

ביתו של נחוניא חופר שיחין (ב"ק נ.)

"תנו רבנן מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה" (ב"ק נ.)

"חופר שיחין – לעולי רגלים בדרכים:

שעה ראשונה – שעדיין היא ראויה להיות חיה בתוך המים:

אמר להם שלום – העלה וכן שניה:

שלישית – דהוה לה שהות שתלא נפשה אם ישנה אם:

אמר להן – כבר עלתה ודאי כדאמרין לקמן דפשיטא ליה דלא תמות אם:

זכר של רחלים – אילו של יצחק:

וזקן מנהיגו – אברהם:

מלטער זו – לחפור בורות ומערות לעולי רגלים:

עם סביביו – כדיקים הדבקים זו:

נשערה מאד – לשון חוט השערה" (רפ"ו)

"דבר שנצטער בו - וא"ת אכתי מנא ליה דמ"מ באותו דבר עצמו לא היה ראוי ליכשל. בירושלמי (שקלים פ"ה הל"א ע"ש) מלאך בדמות רבי חנינא נודמן לה" (תוס')

החסיד ורבי פנחס בן יאיר

נשערה מאוד מדקדק עמהן כחוט השערה א"ר יוסי (בר אבין) לא מטעם הזה אלא מן מה דכתיב ונורא הוא על כל סביביו מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים. רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים. פעם אחת היתה בתו עוברת להינשא ושטפה נהר, והוון כל עמא עללין לגביה בעון מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא עאל רבי פנחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא אמר לון דין הוא חסידכון אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה וכך וכך אירע ליה אמר איפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברכה בעיר באת בתו של אותו האיש אית דאמרי בסוכתא איתערית ואית דאמרי מלאך ירד כדמות ר' פנחס בן יאיר ותצילת" (ירושלמי שקלים פ"ה הל"א)

דאם אחד ניצל בזכות חבירו - אז חמלאך שמצילו נתראה לו בדמות של אותו שניצל בזכותו
(אחבת חיים עה"ת לרב סגל דייטש סא)

אמרתי

ולרבינו נראה לפרש אמרתי כלומר השמעתי דבר זה לפני הקדוש ברוך הוא והם דבר שנצטער וכו', והסכים הקדוש ברוך הוא לדברי שכן דרכו של הקדוש ברוך הוא שמסכים לסברת הצדיקים שבדור. וכשמת בנו בצמא כבר מת רבי חנינא.

וכן מצינו בחגיגה, שלא היו אומרים דבר במתיבתא דרקיעא בשם רבי מאיר מפני שלמד מאחר עד שאמר רבי אבהו לאליהו ומאי איכפת ליה אגוז מצא בירר את האוכל וזרק את הפסולת והסכים הקדוש ברוך הוא לדעתו ואמרו מכאן ואילך דבר בשם רבי מאיר" (שיטה מקובצת)

"אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, אמר ליה: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא?

אמר ליה: קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דרבי מאיר לא קאמר.

אמר ליה: אמאי משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר.

אמר ליה: אמאי רבי מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. אמר ליה: השתא קאמר מאיר בני

אומר... " (חגיגה טו:)

זכות האבא

"שנתקבל תפילתו מטעם תפילת צדיק בן צדיק... מטעם דבר שאותו צדיק אאע"ה התעסק בו לא יכשל בו זרעו... והיינו אילו של יצחק וזקן, פירוש אילו של יצחק היינו תפילת יצחק בכחו של זקן אאע"ה כנ"ל, זהו זקן מנהיגו כמובן.

והנה כן הענין בתו של נחוניא שהעלה אותה מן הבור, הלא היה מכח דבר שהצדיק מתעסק בו לא יכשל בו זרעו כנ"ל. והיינו ענין אילו של יצחק וזקן מנהיגו היינו תפילת יצחק בכחו של זקן אאע"ה מכח דבר שהצדיק מתעסק בו לא יכשל בו זרעו כנ"ל.

וזוהו כשאמר לה רחב"ד בתי מי העלך? השיבה לו ברמיזא דחכמתא זכר של רחלים נודמן לי וזקן מנהיגו. ר"ל הענין אילו של יצחק ואברהם מנהיגו היינו הזכות דבר שהצדיק מתעסק בו לא יכשל בו זרעו כנ"ל. הזכות הזוהו הוא שנודמן לי והעלה אותי מן הבור... היא אמרה לו ברמז ורחב"ד פירש את דבריה ואמר להם בפירוש, וכולו חד" (דברי ישראל מו"זיץ. תולדות ד"ה אלא היינו)

זכות הקרבן או התפילה

"אמרו לה מי העלך אמרה להו זכר של רחלים וזקן אחד מנהיגו" ופרש"י איל של אברהם.

ויראה שרמזה בזה דודאי נגזר עליה משמים למיתה אלא שהועיל לה תפילתו של רבי חנינא בן דוסא וכיון שנגזר עליה משמים אי אפשר לבטל הגזירה עד שיוותן תמורתה איזה אדם אחר

כדמצינו בכמה דוכתא בנחל קישון (פסחים ק"ח:.) וכעובדא דר' ביבי בחגיגה (דף ד:.) ועיקרו מפורש

בזוהר גבי נחשאי שלכך נוהגין העולם ליקח תרנגול בערב יו"כ לכפרה וא"כ נרמז בזה הענין כמו

שהיה באיל של יצחק שנקרב תמורתו כן נעשה לה וק"ל, ובזה נתיישב מה שלא אמרו תיכף לרבי

חנינא בן דוסא וכי נביא אתה אלא לאתך שאמרה זכר של רחלים והיינו דעיקר תמיהתם כיון

שאמרה שודאי נגזר עליה משמים למיתה אלא שתפלתו גרמה לה על זה אמרו וכי נביא אתה פי

איך בטחת כ"כ בתפילתך ועל זה השיב להם אמרתי דבר שנצטער וכו' על זה תמכתי יתדותי

שתועיל תפילתי לבטל הגזירה וק"ל (פני יהושע)